

Tunus'taki katliam ve risk altında Türkiye

AHMET INSEL

Politika / 20/03/2015

Bugün İslami Devlet saflarında savaşmak için Suriye'ye gitmek isteyen gönüllülerin sayısının azalmadığını gözlemciler aktarıyorlar. Asıl tehlikenin ise, geri çekilmeye birlikte IŞİD saflarını terk edecek olan savaşçıların kendi ülkelerine dönmeleri veya başka ülkelere gitmeleri. Bu açıdan bakınca, Türkiye riskli ülkeler arasında en ön sırada.

Çarşamba günü Tunus'un başkentinde, ünlü Bardo müzesinin girişinde otobüsten inen turistlere açılan ateş sonucunda, 20'si turist, 23 kişi öldü. Yaralıların bazılarının durumu ağır ve ölü sayısının artmasından endişe ediliyor. Ateş açan iki kişi de, dört saat süren çatışma sonunda öldürüldü. Saldırganların Tunus'lu olduklarını belirtip, kimliklerini açıklayan Tunus hükümet kaynakları, Ensar El Şaria örgütü üyesi olduklarını, Libya'da silahlı eğitim aldıklarını iddia ediyor. Saldırganlara yardım ettiklerinden şüphelenilen dokuz kişi Perşembe günü gözaltına alındı. Tunus'ta Nisan 2002'de Cerba adasındaki sinagogda 21 turistin ölümüyle sonuçlanan intihar saldırısını El Kaide sahiplenmişti. Bardo katliamından bir gün sonra, bu saldırıyı sahiplenen daha çıkmadı.

Tunus saldırısı Suriye'de İslam Devleti veya diğer radikal islamcı örgütlerin bayrağı altında savaşan yabancıların arasında Tunus vatandaşlarının en büyük grubu oluşturduğu olgusunu yeniden gündeme getirdi. Haziran 2014'de Tunus içişleri bakanı bu sayının 2400 civarında olduğunu tespit ettiklerini söylemişti. Bu kişilerin El Nusra saflarında savaşmak üzere Suriye'ye gittiklerini, sonradan %80'inin İslami Devlet saflarına geçtiğini belirtmişti.

Tunus İçişleri Bakanı, Şubat 2014'de yaptığı açıklamada ise, 400 Tunuslunun Suriye'den döndüğünü tespit ettiklerini ve 8.000 Tunus vatandaşının Suriye gitmesini engelledikleri bilgisini vermişti.

Tunus'taki saldırı, demokratikleşme süreci açısından Arap isyanları sonrasındaki örnek ülke olma konumundaki bir ülkeye yapıldı. Tunus'ta cumhurbaşkanı, ordu komutanları ve emniyet güçleri yöneticileriyle yaptığı toplantı sonunda, Tunus'u "savaş halinde ülke" ilan etti. Tunus'ta laik Nida Tunes ve İslamcı Ennahda'nın da dahil olduğu koalisyon hükümeti, 6 Şubat 2015'de yapılan güven oylamasında 60 hayır oyuna karşılık 166 evet oyuyla göreve başlamıştı. Turizmin önemli bir gelir kaynağı olduğu Tunus ekonomisi kısa vadede daha da zorlanacak.

Bu saldırı, Suriye'de 12-15.000 arasında olduğu tahmin edilen yabancı uyruklu cihatçı savaşçı grubu içinde neden Tunuslular birinci geliyorlar sorusunu da akla getiriyor. Tunusluların arkasından ikinci sırada Suudi Arabistanlılar, ardından da Ürdün ve Fas vatandaşı cihatçı grupların geldiği tahmin ediliyor. Tunus hükümeti geçen sonbaharda kendi vatandaşı cihatçı savaşçıların Suriye'den ülkelerine dönmelerinin, Tunus için çok büyük bir terör tehdidi oluşturduğunu açıkça ifade etmişti.

Suriye'de İslami Devlet saflarında savaşan veya lojistik destek veren yabancıların finansmanında Katar ve Suudi Arabistan kaynaklı paranın payının büyük olduğunu gözlemcilerin hepsi kabul ediyorlar. Tunus'tan Suriye'ye genellikle Libya'da ilk silah kullanma eğitimini aldıktan sonra Türkiye üzerinden giden kişilerin ailelerine belli bir tazminatı bu kaynaklar ödüyor.

Suriye'ye İslami cihada katılmak amacıyla veya daha sonra İslami Devlet bayrağı altında yaşamak arzusuyla gidenlerin arasında Batı Avrupa ülkelerinden gelenlerin oranı da az değil. Bunların arasında, yakın tarihlerde müslüman olmuş gençlerin oranı dikkat çekiyor.

Suriye'de bulunmaya devam eden veya ülkelerine dönmüş kişiler arasında yapılan araştırmaların sonuçları da yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Burada dikkat çeken olgulardan biri, Suriye'de kıyamet alametinin belirdiği, Deccal'in ortaya çıktığı, Mesih'in Şam'da Deccal'i öldüreceği nihai savaşın verileceği inancının yabancı cihatçılar arasında epey yaygın olduğu. Yahudi ve Hıristiyan inancındaki Armagedon'un İslami versiyonu olan Melhame-i Kübra'nın Suriye'de, kimisine göre Şam'da, kimisine göre Amik ovasında verileceği inancının hakim olmasına en anlamlı örnek, İslami Devlet'in İngilizce yayımladığı internet dergisinin adı: Dabiq. Bu Halep'in kuzeyinde, Türkiye sınırına çok yakın bir köyün ismi ve aynı zamanda Mercidabık Savaşı'nın yapıldığı ova. İslami Devlet'e katılanların arasında verdiği kutsal savaşta ölüp, cennete gideceği güveniyle savaşanların oranı çok yüksek. Suriye dışında suikast düzenleyenler de genellikle suikast sonrası çatışmada ölüp "şehit" mertebesinde cennete gitmek üzere saldırılarını planlıyorlar.

Farklı beklentiler içinde yüzyıllardır dönem dönem Hıristiyan ve Yahudi dünyasında çıkan binyılcı bir kıyamet beklentisinin benzerinin İslam dünyası içinde yoğunlaşma alanı bugün Suriye. İslami Devlet'in kuruluşunu ilan etmesi bu beklentiye ete kemiğe büründürmüşse benziyor.

Elbette İslami Devlet ve diğer cihatçı örgütlerin safında böyle bir binyılcı kıyamet beklentisi içinde hareket etmeyenler de var. Tamamen macera arayan, içinde olduğu anlam boşluğunu bu yolla doldurmaya çalışanlar da önemli bir grup oluşturuyor. Örneğin Fransa'da bu konuda yayımlanan çalışmalarda, ebeveynleri müslüman olmayan ailelerde büyüyüp yakın tarihte çeşitli yollarla müslüman olup Suriye'ye giden gençlerin motivasyonlarının temelinde büyük bir nefret yoğunlaşması ön çıkıyor. Robert Zaretsky, Los Angeles Times'da Aralık 2014'de yayımlanan yazısında, 2. Dünya Savaşı sırasında Alman Nazi ordusu saflarında son güne kadar savaşan, Fransız gönüllülerden oluşan Şarlmayn tümeninden hayatta kalanların anılarında anlattıklarıyla bugün IŞİD saflarına katılan Fransız gençlerin motivasyonları arasındaki yakınlığa dikkat çekiyor. Şarlmayn tümeninin gönüllüleri kendilerini "bütün medeniyetlerin düşmanı olan bolşevizme karşı savaşmak için Rusya'ya giden" Batı medeniyetinin Haçlıları olarak tanımlıyorlardı. İslami Devlet veya ona yakın örgütlerin bayrağı altında ve ölmek üzere suikast ve katliam düzenleyen militanların motivasyonları çok farklı değil. Farklı olan düşmanın ismi.

Bugün İslami Devlet saflarında savaşmak için Suriye'ye gitmek isteyen gönüllülerin sayısının azalmadığını gözlemciler aktarıyorlar. Asıl tehlikenin ise, IŞİD'in ilk aylardaki yıldırım hızıyla yayılmasının sona ermesi ve geri çekilmeye başlamasıyla birlikte, IŞİD saflarını terk edecek olan savaşçıların kendi ülkelerine dönmeleri veya başka ülkelere gitmeleri. Bu açıdan bakınca, Türkiye riskli ülkeler arasında en ön sırada yer alıyor. Hem Suriye'de savaşan Türkiyelilerin sayısının küçümsenmeyecek kadar yüksek olması nedeniyle (500-1000 arasında olduğu tahmin ediliyor, bu sayının iki misli olduğunu iddia edenler de var) hem de Suriye'de

sürekli kalmayıp, iki ülke arasında gidip gelen, lojistik destek örgütleyen, cephe arkası hizmetlerini yerine getiren sayısı belirsiz ama oldukça yüksek bir kitlenin varlığı nedeniyle Türkiye birinci derece risk bölgesi artık. Hükümetin bunun bilincinde olduğunu tahmin edebiliriz. Ne var ki olmayacak suikast iddialarını ballandıra ballandıra anlatırken, bu konuda nedense ses soluk çıkmıyor iktidar kanadından.

Türkiye'nin İslami terörün yayılma alanı içinde birinci derece risk bölgesi olmasının bütün sorumluluğu elbette AKP hükümetinin omuzlarına yüklenemez. Ama bu sorumluluğun büyük bir kısmı AKP yönetimine aittir. Daha vahimi bugün dahi iktidarın bu büyük tehlikeye karşı ciddi önlemler aldığıнын işaretlerinin olmamasıdır.

(<https://plus.google.com/111139069635417829913>)